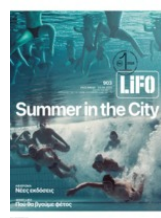

1. ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μέσο: LIFO ATHINA

Ημ. Έκδοσης: ...25/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...26/06/2026

Σελίδα: 58

Summer in the City

LIFO—τεύχος 903—25.06.2026

**Σχεδόν τρεις χιλιετίες
μετά, η «Οδύσσεια»
εξακολουθεί να συναρπάζει**

ΤΑΞΙΔΙΑ, ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ,
ΕΡΩΤΕΣ, ΑΠΩΛΕΙΕΣ,
ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΚΑΙ Η
ΑΔΙΑΚΟΠΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ. ΤΟ ΟΜΗΡΙΚΟ
ΕΠΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΜΙΛΑ ΣΕ
ΚΑΘΕ ΕΠΟΧΗ ΓΙΑΤΙ ΑΓΓΙΖΕΙ
ΜΕ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΤΙΣ
ΠΙΟ ΒΑΘΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ
ΑΓΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ.
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΞΗΓΟΥΝ
ΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΓΟΗΤΕΙΑ
ΤΟΥ.

58

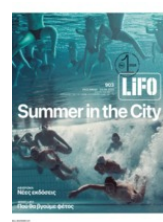
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

1. ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μέσο: LIFO ATHINA

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/06/2026

Σελίδα: 59

Η Οδύσσεια του Ομήρου, γραμμένη πριν από περίπου 2.800 χρόνια, συνεχίζει να διαβάζεται, να μεταφράζεται, να διδάσκεται, να εμπνέει κινηματογραφικές παραγωγές, θεατρικές παραστάσεις, μυθιστορήματα και σύγχρονες καλλιτεχνικές αναγνώσεις. Ελαχίστα έργα στην ιστορία της λογοτεχνίας έχουν επιδείξει τέτοια αντοχή στον χρόνο.

Η γοητεία της οφείλεται εν μέρει στην αφηγηματική της δύναμη – διαθέτει όλα όσα συνθέτουν μια συναρπαστική ιστορία: ταξίδια σε αγνώστους τόπους, τέρατα και μάγισσες, ναυαγία και κινδύνους, έρωτες και αποχωρισμούς, θεικές παρεμβάσεις, αγωνία και δικαίωση. Ο Οδυσσεύς περιπλανιέται σε έναν κόσμο όπου το πραγματικό συνυπάρχει με το φανταστικό και κάθε σταθμός του ταξιδιού του ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο περιπέτειας. Σχεδόν τρεις χιλιετίες μετά, το έπος εξακολουθεί να τροφοδοτεί τη λαϊκή φαντασία και να λειτουργεί ως ανεξάντλητη δεξαμενή ιστοριών. Ωστόσο, η διαχρονικότητα της Οδύσσειας δεν εξηγείται μόνο από την περιπέτεια. Στην καρδιά του έργου βρίσκεται μια βαθιά ανθρώπινη εμπειρία: η αναζήτηση της επιστροφής. Ο νόστος του Οδυσσεά προς την Ιθάκη έχει διαβαστεί ανά τους αιώνες ως αλληγορία της ίδιας της ζωής. Το ταξίδι είναι γεμάτο δοκιμασίες, λάθη, απώλειες και καθυστερήσεις, αλλά και γνώση, εμπειρία και ωρίμανση. Παράλληλα, το ομηρικό έπος αποτελεί ένα από τα πρώτα μεγάλα επιτεύγματα της αφηγηματικής τέχνης. Η Οδύσσεια δεν αφηγείται απλώς γεγονότα: στοχάζεται πάνω στην ίδια την αφήγηση. Ο Οδυσσεύς γίνεται αφηγητής των περιπειτών του, μετατρέποντας τη μνήμη σε ιστορία. Έτσι, το έργο μιλά όχι μόνο για όσα ζούμε αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο τα θυμόμαστε και τα διηγούμαστε. Ίσως γι' αυτό οι άνθρωποι της κάθε εποχής ανακαλύπτουν την Οδύσσεια με τον δικό τους τρόπο. Άλλοτε ως περιπέτεια, άλλοτε ως πολιτικό σχόλιο, άλλοτε ως ψυχολογικό δράμα ή ως φιλοσοφικό στοχασμό πάνω στην ανθρώπινη κατάσταση. Το ταξίδι του Οδυσσεά δεν τελειώνει ποτέ, γιατί στην πραγματικότητα είναι το δικό μας ταξίδι. Και όσο οι άνθρωποι θα αναζητούν έναν δρόμο μέσα στον κόσμο, η Οδύσσεια θα εξακολουθεί να τους δείχνει τον χάρτη.

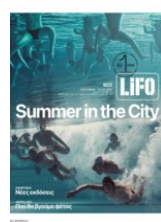
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΞΕΗΓΟΥΝ
ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ
ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΣΥΝΟΜΙΛΕΙ ΜΕ
ΚΑΘΕ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ
ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ, ΜΕ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ, ΚΑΙ
ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΤΑΞΙΔΙ:

ΑΠΟ ΤΟΝ Μ. HULOT

Summer in the City

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΛΟΥΚΙΑ LIFO

Συμπληρώστε το LIFO—τεύχος 903—25.06.2026

Μιχάλης Α. Τιβέριος, ακαδημαϊκός, ομότιμος καθηγητής του ΑΠΘ

Η Οδύσσεια παραμένει μια συναρπαστική ιστορία, παρότι έχουν περάσει 28 αιώνες από τότε που πρωτοεμφανίστηκε, γιατί στη διήγησή της, σε τελική ανάλυση, θίγονται και εξετάζονται όλα τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν και θα απασχολούν εσαεί τον ανθρώπινο νου. Παρέχει την ευκαιρία στον αναγνώστη της να προβληματιστεί γύρω από την ανθρώπινη μοίρα, τη ζωή και τον θάνατο, την αθανασία και τη μεταθανάτια ζωή, την προσωρινότητα της ύπαρξής του, τη στάση του απέναντι στα θεία, τις ομορφιές της ζωής, να στοχαστεί γύρω από οικείες συναισθηματικές καταστάσεις όπως είναι ο έρωτας, η φιλία, η έχθρα, ο πόνος, ο θυμός, η θλίψη, η δυστυχία, να προετοιμαστεί καλύτερα για να αντιμετωπίσει τυχόν μεγάλες δυσκολίες της ζωής, κακουχίες, περιπέτειες, ναυαγία, αποτυχίες.

Από τα λόγια, τις σκέψεις και τα έργα του ίδιου του πρωταγωνιστή της Οδύσσειας, του πολύτροπου Οδυσσέα, έχει επίσης πολλά να ωφεληθεί, όπως π.χ. από την απίθανη προσαρμοστικότητα του σε πρωτόγνωρες καταστάσεις (ευνοϊκές ή μη), από την ακατανίκητη θέλησή του να επιβιώσει για να πετύχει τον στόχο του, που δεν είναι άλλος από την επιστροφή του στην Ιθάκη (νόστος), στην Πηνελόπη του, στο σπιτικό του και στο βασίλειό του, από τη μοναδική ρητορική του ευφράδεια, από την πανούργα πονηριά του (μήτιν), από την οξυδερκεία του, από την ακαταπρόκλητη ενέργειά του, από τις απεριόριστες αντοχές του, από την αυτοσυγκράτηση και την ικανότητά του να ελέγχει τις παρορμήσεις του, από την επιδεξιότητά του να κερδίζει σκληρούς συμπαραστάτες.

Όλα τα παραπάνω, μαζί με γλαφυρές περιγραφές αχαρτογράφητων, εξωτικών τοποθεσιών, φοβερών επιγείων και θαλάσσιων τεράτων και απίθανων περιπετειών που κρατούν συνεχώς και αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη, δίνονται με μια ανεπανάληπτη ροή και έμμετρη μορφή. Και ακόμη με θελκτικό ποιητικό λεξιλόγιο και με στίχους δομημένους με μεαστρία, στους οποίους η «αφηγηματική αναδρομή» έχει εμφανή παρουσία και παίζει σημαντικότατο ρόλο καθώς, «με αριστουργηματικό τρόπο διακόπτει τη γραμμικότητα του αφηγηματικού χρόνου». Δίκαια λοιπόν η Οδύσσεια θεωρείται «ένα αιώσιο αριστούργημα της ανθρώπινης διάνοιξης».

Το αγαπημένο μου επεισόδιο από τη διήγηση της Οδύσσειας δεν είναι ένα αλλά περισσότερα. Η επίσκεψη του Οδυσσέα στο νησί των Κυκλάδων και η περιπέτειά του στη σπηλιά του Πολύφημου, η άφιξή του στο νησί του Αϊόλου, η παραμονή του κοντά στη σαγηνευτική μάγισσα Κίρκη, η κάθοδός του στο βασίλειο των νεκρών και οι συναντήσεις που είχε εκεί με γνωστά του πρόσωπα, οι παγίδες που του έστησαν οι Ξερήνες και τα ανθρωποφάγα θαλάσσια τέρατα Σκύλλα και Χάρυβδη, η αποβίβασή του στο νησί του Ήλιου, όπου οι πεινασμένοι σύντροφοί του έφαγαν τις ιερές αγελάδες του θεού με συνέπεια τον αφανισμό τους, η οκταετής παραμονή του στην Ογυγία συντροφιά με τη θελκτική νύμφη Καλυψώ, ο ερχομός του στη Σχερία, στο νησί των Φαίακων, όπου συναντιέται με τη «δρροσερή παιδίσκη» Ναυσικά, κόρη του βασιλιά Αλκίνοου, και τέλος η επιστροφή του στην Ιθάκη, ύστερα από είκοσι ολόκληρα χρόνια απουσίας, όπου και εξοντώνει τους ανόσιους μνηστήρες και επανακτά τη γυναίκα του, το παλάτι του και το βασίλειό του. Επομένως, στην επιλογή του πιο αγαπημένου μου επεισοδίου έχω δυσκολίες. Προσθέτοντας ωστόσο στα προσωπικά μου αισθητικά κριτήρια και τον βαθμό σπουδαιότητας που έχουν τα παραπάνω επεισόδια στην όλη διήγηση της Οδύσσειας, καταλήγω στην επιλογή του πρώτου από αυτά, αυτού με τον Πολύφημο. Κατέχει, χωρίς αμφιβολία, σημαντικότατο θέση στην πλοκή του έργου, κάτι που επιβεβαιώνεται από την πρώτη ήδη ραψωδία, στην οποία η τύφλωση του συγκεκριμένου Κύκλωπα χαρακτηρίζεται ως ο πιο σημαντικός «άθλος» του Οδυσσέα. Με αφερέαση πανουργία ο ήρωας καταφέρνει να βγει ζωντανός από τη σπηλιά-κατοικία του Κύκλωπα, μαζί με τους εναπομείναντες συντρόφους του –όλοι τους βγήκαν σώοι κρεμασμένοι από τις κοιλίες ζώων του κοπαδιού–, έχοντας εν τω μεταξύ μεθύσει και τυφλώσει τον Πολύφημο, μη γίνοντας στο μοναδικό τεράστιο μάτι του έναν πυρακτωμένο πάσσαλο. Σε μια πρώτη φάση, αποκρύπτει σκόπιμα από τον Κύκλωπα την ταυτότητά του και τον παραπλανά λέγοντάς του ότι ονομάζεται ούτις (κανένας). Με την ανωνυμία αυτή ο εντοπισμός του «δράστη» καθίσταται εξαιρετικά δύσκολος και, το σημαντικότερο, ο διψασμένος για εκδίκηση Πολύφημος δεν μπορεί να τον καταρσεί. Σε ποιον θα απευθύνει τη φαρμακερή κατάρα του, στον ούτινα (στον κανέναν); Με τη σπουδαιότητα του παραπάνω επεισοδίου συμφωνεί και μια άλλη παρατήρηση. Αν και η Οδύσσεια δεν έχει αποτελέσει μεγάλη δεξαμενή έμπνευσης για τους αρχαίους Έλληνες καλλιτέχνες, εντούτοις το παραπάνω επεισόδιο εμφανίζεται με αξιοσημείωτη συχνότητα στην ελληνική τέχνη των αρχαίων χρόνων.

Μετά την Ιλιάδα και την Οδύσσεια γράφτηκε από έναν πολύ μεγάλο Ρωμαίο ποιητή, τον Βιργίλιο, η *Αινειάδα*, που στην πραγματικότητα είναι μια αναψηλάφηση και της *Ιλιάδας* και της *Οδύσσειας*. Με μια διαφορά, όμως, ότι ο ποιητής της τη γράφει σε μια εποχή που η Ρώμη είναι η μοναδική υπερδύναμη και έχει αναπτύξει συγκεκριμένη εξουσιαστική ιδεολογία. Αυτό δεν υπάρχει ούτε στην *Ιλιάδα* ούτε στην *Οδύσσεια*. Στην *Αινειάδα* του Βιργιλίου υπάρχει ένα εξουσιαστικό πρόγραμμα μιας υπερδύναμης, το οποίο φαίνεται σαφώς μέσα στο έπος. Τι σημαίνει αυτό; Ότι πήρε ο Ρωμαίος ποιητής τα δύο αυτά ελληνικά έπη και τα πολιτικοποίησε, τα έκανε έπος πολιτικής ιδεολογίας. Γι' αυτό και δεν έχει βγει ποτέ τίποτα στον κινηματογράφο, γιατί δύσκολα μεταφέρεται στον κινηματογράφο ένα τέτοιο έπος. Και σίγουρα δεν θα το κάνει το Χόλιγουντ. Το Χόλιγουντ θέλει τον Όμηρο, που είναι διαφορετικής τάξεως αφήγηση. Νομίζω ότι όλα αυτά εξηγούν τη διαρκή επικαιρότητα του έπους. Βέβαια, η επικαιρότητα αυτή μπορεί να πέσει επάνω –και θα πέσει εκ των πραγμάτων, ήδη έχει πέσει– σε σύγχρονες ευαισθησίες και να δείτε τον τάδε ήρωα ή την τάδε ηρώίδα με χρώμα μαύρο. Άλλωστε, η Οδύσσεια που προαναγγέλλεται έχει κάτι τέτοιο μέσα. Αλλά αυτό είναι άσχετο με το έπος καθαυτό, είναι η πρόκληση με σημερινά κριτήρια ή ανάγκες κοινωνικές. Δηλαδή, αν σήμερα θέλουμε να είμαστε συμπεριληπτικοί με αυτό ή εκείνο, κάνουμε και μια μαύρη Ελένη.

Το αγαπημένο μου επεισόδιο ήταν, είναι και θα είναι πάντοτε το επεισόδιο στη Φαίακία. Με τον Οδυσσέα πλούσιο από εμπειρίες, πολύ κοντά στην Ιθάκη, να αφηγείται αυτά τα οποία βίωσε ως κεντρικός ήρωας. Είναι ένα από τα πιο πολιτισμένα επεισόδια της Οδύσσειας, με το ήθος της φιλοξενίας και τον ξένο, ο οποίος αφηγείται τη ζωή του ενώπιον ακροατηρίου. Εδώ περάσαμε από το βίωμα στην αφήγηση και αυτό το θεωρώ ένα από τα πιο πρώιμα αριστουργήματα της λογοτεχνίας.

ΟΔΥΣΣΕΙΑ